

la interculturalitat a l'Esplai

La convivència de persones amb diferents maneres de ser, de fer, estar i pensar s'ha donat al llarg de la història, però aquest fet s'ha intensificat en el món globalitzat actual arran de la millora de les comunicacions i els transports. L'augment de la mobilitat de les persones ha potenciat els canvis de llocs de residència i amb aquests, la barreja de cultures, el coneixement de noves llengües, tradicions, ideologies i maneres de fer les coses.

D'aquesta barreja en diem *diversitat cultural* i el fenomen que ens ha ajudat a detectar-la ha estat el de la immigració, però seria un error associar-la únicament al fet migratori, ja que la diversitat cultural és una realitat amb un ampli ventall de característiques.

El tipus de gestió que se'n fa d'un fet real com és la diversitat cultural depèn de la perspectiva de la qual decidim partir. Els diferents models d'actuació deriven del valor que es dona a la *diferència* i l'ideal d'*integració* que es persegueixi i, tot i que no són tancats ni exclusius, es poden classificar de la següent manera:

assimilacionisme

L'assimilacionisme defensa la monoculturalitat perquè pretén la identificació plena dels immigrants i de les minories autòctones amb la societat majoritària i la cultura dominant. Però no tan sols això, sinó que paral·lelament també pretén la renúncia als propis referents culturals.

Aquest model se centra, doncs, en la modificació dels propis hàbits i l'acceptació dels valors de la societat receptora, considerats superiors i immutables, per tal de preservar una pretesa "cohesió i pau social". Fruit d'una visió etnocèntrica, les idees i els valors dels grups culturals aliens al majoritari són silenciats, considerats inferiors i menys evolucionats.

L'objectiu de l'assimilacionisme és, en conclusió, l'anul·lació de tota diferència i la defensa de l'hegemonia d'una única cultura valuosa.

multiculturalisme

El multiculturalisme parteix del reconeixement i la valoració de tots els grups culturals que coexisteixen en un mateix territori, per igual. Es fonamenta en el dret a la diferència, el respecte mutu i la tolerància. Reconeix la diversitat cultural com un fet inherent a la societat heterogènia.

La limitació que planteja aquest model és que defensa la coexistència de grups culturals diferenciats, però no va més enllà, sinó que es queda a les portes de la convivència i l'intercanvi. Així doncs, podríem dir que el multiculturalisme genera un mosaic pluricultural on cada grup cultural resta amb els seus sense que es produeixi un contacte real amb els altres.

interculturalisme

La interculturalitat pretén integrar tant el reconeixement de la diversitat com l'adhesió a uns mínims comuns basats en els drets humans i la democràcia. Reprèn el principi de la igualtat i els valors democràtics, afavorint l'expressió de les diferències individuals i col·lectives.

Els objectius bàsics de la perspectiva intercultural són el reconeixement del pluralisme cultural i el respecte a la identitat pròpia de cada cultura. Però aquesta perspectiva es diferencia de la multicultural en que va més enllà i anhela la construcció d'una societat plural cohesionada i democràtica.

“Las culturas pueden coexistir sense gairebé contacte entre elles (multiculturalitat) o poden relacionar-se, creuar-se, interaccionar-se (interculturalitat) tractant d'enriquir-se mútuament”¹

La interculturalitat conserva la identitat pròpia de cada cultura i, a més a més, produeix diàleg. Podem dir doncs, que **la diversitat cultural és un fet i la interculturalitat la nostra meta.**

Des de “L'Esplai” prenem aquest model com a base per al treball educatiu en el lleure que ens permeti construir una realitat basada en la convivència i el diàleg. Reconèixer la pròpia cultura ens portarà a trobar-nos amb altres cultures de forma cívica i democràtica. D'aquesta manera arribarem a comprendre el món de forma global i permetrem la integració de les persones que estan excloses, amb la qual cosa, serem més justos amb la societat en general.

Al segon Document per al debat de la Fundació Catalana de l'Esplai, els autors parlen del “triangle temàtic” per referir-se a la realitat actual amb la qual ens trobem i que és objecte del nostre treball:

“Tenim, d'una banda, un fet, un fenomen o una situació, com és la immigració (amb ideals relacionats amb la integració social o la interculturalitat). Tenim, en segon terme, un ideal, una finalitat o una meta, com és el de la ciutadania (amb situacions de fet i pràctiques objectives). Finalment, tenim una via, un mitjà o un instrument, com és l'educació (en si mateixa també un ideal).”²

¹ Fernández García, Tomás y Molina, José G. (coords.) *Multiculturalidad y educación. Teorías, ámbitos, prácticas*. Ed. Alianza. Madrid, 2005. Pàg. 169.

² Fundació Catalana de l'Esplai. *Educació, ciutadania i immigració*. Documents per al debat 2. 2009. Pàg. 16